

**CRITERIA VOOR INSCHRIJVING
IN HET STAMBOEK**

**STICHTING STAMBOEK
RONDE EN PLATBODEMJACHTEN**

Beschermvrouwe Hare Majesteit de Koningin

STICHTING STAMBOEK
RONDE EN PLATBODEMJACHTEN

Beschermvrouwe Hare Majesteit de Koningin

CRITERIA VOOR INSCHRIJVING
IN HET STAMBOEK

Nadat het Stamboek in 1955 in het leven werd geroepen beoordeelde het toenmalige Bestuur of een zeiljacht al dan niet kon worden ingeschreven. Met het vastleggen van een aantal kenmerken zoals beschreven in het boek "Ronde en platbodem jachten" onder redactie van T.Huitema, werd de eerste aanzet gegeven om te komen tot het opstellen van criteria, waaraan ronde en platbodem jachten moeten voldoen om in aanmerking te komen voor inschrijving in het Stamboek.

Eind 1966 werd de eerste Criterium Commissie gevormd, die een aantal objectieve criteria formuleerde waaraan de jachten bij inschrijving in het Stamboek kunnen worden getoetst. Begin 1967 verscheen het Rapport van deze commissie, dat de basis vormde voor de omstreeks 1969 opgestelde "Criteria voor inschrijving in het Stamboek". De criteria werden in 1976 bijgesteld.

In 1988 kwam een statutenwijziging van de Stichting tot stand naar aanleiding waarvan het Bestuur de reeds eerder opgestelde criteria heeft bijgewerkt c.q. herzien en heden, zoals hierna weergegeven, opnieuw heeft vastgesteld.

Het Bestuur van de Stichting beslist of een jacht in aanmerking komt voor opname in het Stamboek. Deze beslissing zal worden genomen op grond van een door de Criterium Commissie uitgebracht advies. Hierbij wordt gebruik

gemaakt van de onderstaande criteria, het boek "Ronde en platbodem jachten", alsmede van publikaties uitgegeven door de Stichting en van museale uitgaven die onze historische kennis van het oud-nederlandse schip verdiepen.

Nieuwe aanmeldingen worden getoetst aan de criteria en voorts zal bij verkoop van een reeds ingeschreven jacht een beoordeling daarvan plaats vinden alvorens de inschrijving te continueren. Om in aanmerking te komen voor inschrijving van een jacht in het Stamboek is de eigenaar verplicht de daarvoor benodigde informatie aan het Bestuur van de Stichting beschikbaar te stellen. In het algemeen kan gesteld worden dat afwijkingen in traditionele vorm en tuigage, aangebracht voor welk doel dan ook, tot weigering van de inschrijving kunnen leiden.

Hierbij wordt aangetekend dat onder een jacht wordt verstaan een pleziervaartuig uitsluitend in gebruik voor vermaak.

Het is het Bestuur van de Stichting gebleken dat zowel door de eigenaars als ontwerpers en jachtwerfen een financiële waarde wordt toegekend aan het al dan niet ingeschreven zijn van een jacht. De Stichting stelt evenwel, dat zij geen enkele aansprakelijkheid kan aanvaarden voor het al of niet inschrijven of ingeschreven houden van jachten.

2. ALGEMENE OVERWEGINGEN

De punten genoemd in de criteria en betrekking hebbend op het oud-nederlandse scheepstype, zullen bij de beantwoording van de vraag of een rond of platbodem jacht al dan niet in het Stamboek kan worden ingeschreven als richtsnoer dienen. Want hoewel het hoofddoel van de Stichting consolidatie, bewaring en handhaving van de oude scheepsvormen is, is het samengaan met de eisen die in deze tijd aan het gebruik als jacht worden gesteld, tot op zekere hoogte aanvaardbaar.

Traditionele scheepsvormen werden bepaald door de eisen die het gebruik en het vaarwater er aan stelden, terwijl het materiaal waarvan de schepen werden gemaakt, de techniek, de vaardigheid en het creatieve inzicht van de scheepsbouwer en de economische omstandigheden mede de vorm bepaalden. Bovendien gaven plaatselijke opvattingen over stijl, tuigage en onderdelen ieder schip een eigen gezicht. Dit geldt in het bijzonder voor de oude op het oog gebouwde jachten, waardoor deze oude scheepsvormen als cultuurelementen zijn te beschouwen.

Scheepsbouw is echter een levend goed. Ook de ronde en platbodem jachten ontkomen niet geheel aan de nieuwe inzichten en ontwikkelingen waardoor de oude vormen geleidelijk kunnen veranderen in die van moderne scherpe jachten of in een dualistische tussenvorm daarvan. Om die reden wordt gesteld dat alleen ronde en platbodem jachten in het Stamboek worden opgenomen welke overeenkomen met de oud-nederlandse scheepstypen die hun eindvorm hebben bereikt toen het zeil werd vervangen door de motor.

Het tijdstip waarop een jacht werd gebouwd speelt daarbij geen rol, ook thans kan een oud-nederlands scheepstype van zuiver karakter worden gebouwd.

3. ONDERVERDELING IN CATEGORIEËN

Nog nader te bepalen.

4. ROMP

4.1 Scheepsvorm algemeen

De vorm van de romp moet dusdanig zijn, dat overeenstemming met een bepaald oud-nederlands type als omschreven in het boek Ronde en platbodem jachten of een andere historische publikatie duidelijk is vast te stellen, dan wel dat de oorsprong van de vorm historisch duidelijk aantoonbaar is.

De vorm en de stand van de steven, de langsdoorsnede, het verloop van de waterlijnen en de lijnen van het berghout en boeisel, alsmede de stand van het boeisel moeten het karakter van het oorspronkelijk scheepstype duidelijk bezitten. De grootste breedte van de romp moet ongeveer op 2/5 van de lengte over de stevens, gemeten vanaf de voorsteven, liggen, althans duidelijk in de voorste helft van de romp.

4.2 Onderwaterschip, dwarsdoorsnede

De ronde en platbodem jachten worden onder scheiden in:

a. Ronde jachten

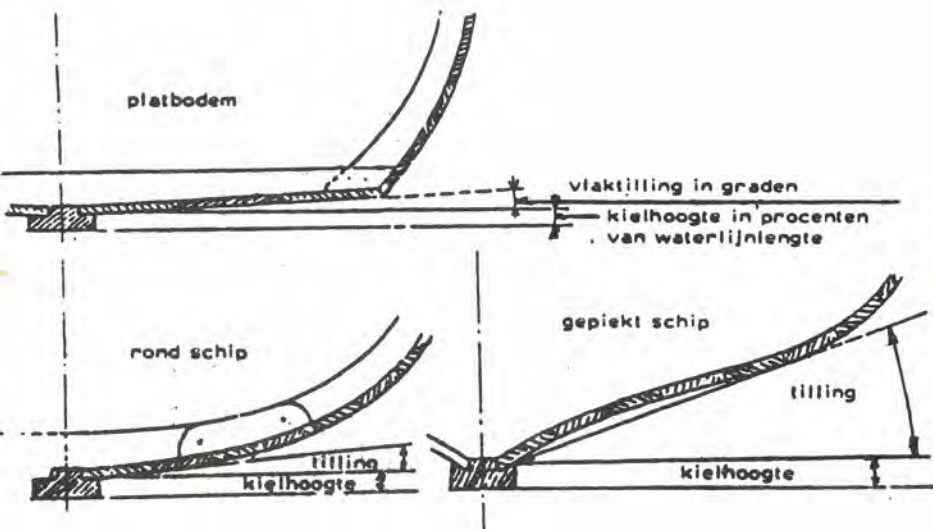
Dit zijn jachten waarvan de dwarsdoorsnede op ieder spant een doorgaande kromming vertoont van het berghout tot de kielbalk. Bij sommige jachten vertonen de spanten over enige lengte van het jacht nabij de kielbalk een korte kromming naar beneden. Men spreekt dan van een **gepiekt jacht**.

b. Platbodem jachten

Dit zijn jachten met een duidelijk aanwijsbaar vlak en gewoonlijk een knik in de kim. De dwarsdoorsnede van het vlak is bij de meeste typen geheel recht. Bij enkele typen platbodems kan de dwarsdoorsnede van het vlak een lichte vlak-tilling vertonen of is een zeer lichte kromming aanwezig. Dit is uitsluitend toegestaan bij typen waar dit oorspronkelijk aanwezig was.

De tilling, gemeten in een dwarsdoorsnede ter plaatse van het grootspant, mag als richtlijn maximaal bedragen voor een:

platbodem jacht	: 2 graden
rond jacht	: 6 graden
gepiekt jacht	: 12 graden

4.3 Kiel, scheg, loefbijter

Indien een rond of platbodem jacht, in zijn oorspronkelijke vorm met een kielbalk of scheg werd gebouwd, dan mag de hoogte daarvan ter plaatse van het grootspant niet meer dan 2 % van de waterlijn lengte (inclusief de stevens) onder het diepste punt van de bodem ter plaatse bedragen. Op de achterstevens mag de kielbalk of scheg niet dieper dan 3 % van de waterlijn lengte onder het diepste punt ter plaatse van het grootspant uitsteken. Kiel of scheg mogen niet onder de rechte verbindingslijn uitkomen, die de hiervoor aangegeven punten verbindt.

Indien een jacht een kielbalk heeft, dan is het niet toegestaan onder de kielbalk of het vlak nog een aparte scheg aan te bouwen. Zeeschouwen mogen onder het vlak voor de mast onder de waterlijn een scheg aanbrengen, waarvan de hoogte nergens meer bedraagt dan 2 % van de lengte op de waterlijn. De afmeting van een kielbalk in dwarsrichting mag maximaal 2.5 % van de waterlijn bedragen.

Bij schepen, die oorspronkelijk reeds met een zeilkiel werden uitgerust, zoals Staverse jollen, mag de hoogte van de kiel ter plaatse van het grootspant niet meer bedragen dan 8 % van de waterlijn lengte en in dwarsrichting niet meer dan 10 cm dan wel 1 % van de waterlijn lengte.

Bovengenoemde afmetingen zijn maxima voor kiel en scheg, er dient echter naar te worden gestreefd dat de kielbalk of scheg niet groter wordt dan bij de oorspronkelijke typen gebruikelijk was.

Een loefbijter mag alleen worden toegepast bij scheepstypen waar dit in hun oorspronkelijke vorm gebruikelijk was. De vorm mag niet afwijken van de historisch gebruikelijke.

4.4 Opbouw

De vorm en de grootte van de opbouw moeten zodanig zijn, dat ze in harmonie zijn met het schip en het lijnenspel van de romp niet verstoren. Het is aan te bevelen dat de opbouw zo laag mogelijk blijft en het hoogste punt van de opbouw (de "kuif" of het schuifluik) niet hoger boven de waterlijn komt dan de bovenkant van de voorstevens. Het hoogste punt van de opbouw mag niet hoger liggen dan 2 x het vrijboord ter plaatse, gemeten van potdeksel tot waterlijn.

Er moet naar worden gestreefd dat de kajuitopbouw achter de mast blijft en

bij een opbouw, die gedeeltelijk voor de mast doorloopt, niet groter is dan esthetisch verantwoord. De langsdoorsnede op hart schip dient hol te zijn. Slechts op kleine jachten met een korte opbouw kan een rechte langsdoorsnede worden geaccepteerd. De zijden van de opbouw dienen op passende wijze in te vallen. De breedte van de opbouw dient zodanig te zijn, dat goed bruikbare gangboorden overblijven. De vorm en de afmetingen van de ramen of poorten in de opbouw dienen zodanig te zijn dat ze bij het schip passen. Poorten verdienen de voorkeur boven ramen.

4.5 Materiaal en bouwwijze van romp en opbouw

Uitsluitend de historisch gebruikte houtsoorten en ijzer of staal zijn toegestaan. De kwaliteit van het houtwerk en de materiaalafmetingen van houten en ijzeren of stalen schepen dienen aan goede scheepsbouwgebruiken te beantwoorden. Bij toepassing van hout is alleen massieve gangenbouw veroorloofd. Bij staalbouw verdient het aanbeveling, in het bijzonder bij grote jachten met ronde kop en kont, de huidgangen boven de waterlijn te laten overlappen, ten einde de vorm te accentueren. Teakhouten dekken zijn toegestaan. Lattenbouw, diagonaalbouw en toepassing van multiplex, aluminium, roestvrij staal en kunststof zijn niet toegestaan.

4.6 Scheepsbeslag

Scheepsbeslag dient volgens historisch model van ijzer, staal of een koperlegering te worden vervaardigd. Roestvrij staal, bij voorkeur gematteerd, is geoorloofd.

4.7 Afwerking en uitrusting

Afwerking en uitrusting aan dek en in de kuip dient zodanig te zijn dat zoveel mogelijk de historische stijl tot in details wordt gehandhaafd. Slechts als indicatie kan genoemd worden dat lichtkoepels en verchroomde of roestvrije stalen ventilatorkappen niet acceptabel zijn. Bolders van lipmodel zijn te verkiezen boven pijpmodel.

4.8 Kleuren

Bij voorkeur dienen kleuren te worden toegepast die historisch gebruikelijk waren.

5. ROER EN ZWAARDEN

De grootte, vorm en stand van roer en zwaarden moet in overeenstemming zijn met hetgeen eertijds bij het betreffende scheepstype gebruikelijk was. Roer en zwaarden dienen van massief hout, bij voorkeur eikehout, uit delen te zijn opgebouwd. Vissermanzwaarden mogen uit een deel worden gemaakt. Midzwaarden en kimkielen zijn niet toegestaan. Alleen bij grotere jachten mag de helmstok worden vervangen door een stuurwiel.

6. TUIGAGE, LOPEND EN STAAND WANT

6.1 Rondhouten

Masten, zeilbomen, gaffels en het kluifhout moeten van hout zijn vervaardigd. Zij mogen uit delen zijn samengesteld, de mast mag hol zijn. De mast behoort rond te zijn met een vierkante voet en achtkantige hommer, welke voldoende uitgesproken is. De top is toegespitst en behoudens op de kleinste schepen voorzien van een metalen trommelstok. De lengte van de mast boven dek moet tenminste gelijk zijn aan de lengte van het schip over de stevens. Als richtlijn voor de dikte geldt 2 cm per meter mastlengte. Een gaffel mag niet anders gevormd zijn en geen andere lengte hebben dan historisch gebruikelijk was.

6.2 Zeilen

Het zeiloppervlak van grootzeil en fok moet overeenkomstig het voor het scheepstype gebruikelijke oppervlak zijn. Als uiterste minimum kan voor bepaalde typen $1.4 \times$ het product van de lengte en de grootste breedte op de waterlijn worden toegestaan. Als voorzeilen mogen afhankelijk van wat op de betreffende scheepstypen gebruikelijk was een stagfok, botterfok, kluiver, halfwinder en een breefok worden gevaren. Een halfwinder is een driehoekig voorzeil, waarvan de hals is bevestigd aan de nok van de kluiverboom en het onderlijk tot voorbij de mast reikt; dit zeil wordt ook wel jager genoemd. Ook zijn een aap of broodwinner en waterzeilen toegestaan op scheepstypen waar dit historisch gebruikelijk was. Deze zeilen moeten van een grootte zijn, zoals vroeger gebruikelijk.

Elk zeil moet zijn vervaardigd van enkellaags geweven doek van katoen, hennep, vlas of kunstvezel op een wijze die van oudsher bij het betreffende

type gebruikelijk was. Uitsluitend witte of bruine zeilen zijn toegestaan. Het gebruik van "multi-ply" doek en of niet geweven materialen zijn niet toegestaan. De banen van de zeilen moeten evenwijdig aan het achterlijk lopen en mogen, behoudens op jachten met een waterlijnlength van meer dan 15.50 m., niet breder zijn dan 50 cm. Voor grotere jachten mag de baanbreedte niet meer bedragen dan de vroeger gebruikelijke doekmaat voor katoen (90 cm.). De zeilen dienen op de traditionele wijze gemaakt en genaaid te worden, dit laatste mag machinaal geschieden. De hoekversterkingen mogen niet groter zijn dan historisch gebruikelijk.

Het grootzeil dient op de traditionele wijze met een marlijn aan de gaffel en met rakbanden aan de mast te worden bevestigd. Het behoort voorzien te zijn van een losse "broek". De top van de fok mag niet hoger staan dan de bovenkant van de hommer, terwijl de top van de kluiver niet hoger mag staan dan de top van de fok. Zeillatten en zeillatzakken zijn niet toegestaan.

6.3 Vallen, schoten en stagen

Touwwerk dient van manilla, hennep of kunstvezel gemaakt te zijn. De kleur moet die van natuurvezel zijn. Schoten en vlaggelijnen mogen van wit katoen of witte kunstvezel zijn vervaardigd. Voor grotere jachten zijn staaldraad vallen toegestaan. In plaats van een volledig historische wijze van verstaging mogen spanschroeven worden toegepast. Roestvrij staaldraad mag worden gebruikt.

6.4 Blokken en lieren

Blokken dienen van hout te zijn, zo mogelijk met buitenbeslag. Blokken van kunststof behoren op ronde en platbodem jachten niet thuis. Indien op grotere jachten lieren worden gebruikt, dienen deze zoveel mogelijk, wat uitvoering betreft, traditioneel te zijn. Voor staaldraad behoren houten blokken met metalen schijven te worden gebruikt. Op grote jachten met lieren moqem, waar dit vroeger gebruikelijk was, stalen blokken worden toegepast.

+++++